

สภาพและแนวทางการส่งเสริมการนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสู่การปฏิบัติ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2*

Conditions and Guidelines for Promoting the Implementation of Early Childhood Education Curriculum under Phitsanulok Primary Educational Service Area Office 2

¹ลักขณา จิตเรื่อ และ นิรดา เวชญาลักษณ์

¹Luckkana Jitrue and Nirada Vejyalak

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Faculty of Education, Pibulsongkram Rajabhat University, Thailand.

¹Corresponding Author's Email: Luckkanajitrue.k38@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพการนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสู่การปฏิบัติ และ 2) ศึกษาแนวทางการส่งเสริมการนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสู่การปฏิบัติ ประชากร คือ โรงเรียนขนาดเล็กที่เปิดสอนระดับปฐมวัย จำนวน 66 แห่ง และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ โรงเรียนขนาดเล็กที่เปิดสอนระดับปฐมวัย จำนวน 59 แห่ง และกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 59 คน โดยเลือกแบบเจาะจง และครูผู้สอนระดับปฐมวัย จำนวน 59 คน ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย รวมทั้งสิ้น 118 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลวิจัยพบว่า 1) สภาพการนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสู่การปฏิบัติ โดยภาพรวมพบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = .44) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดประสบการณ์ ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = .46) รองลงมา คือ ด้านการประเมินพัฒนาการ ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = .48) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการจัดสภาพแวดล้อม สื่อ แหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = .52) 2) แนวทางการส่งเสริมการนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสู่การปฏิบัติ พบว่า (1) การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ควรจัดเวทีแลกเปลี่ยนกึ่งทางการ โดยเชิญผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชนเข้าร่วมประชุมแบบประชาคม เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและปรับปรุงหลักสูตรให้ตอบสนองความต้องการและสอดคล้องกับบริบทของชุมชน (2) การจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ ควรออกแบบแนวทางหรือมาตรฐานร่วมกันกับครู (3) การจัดประสบการณ์ ควรกำหนดคุณลักษณะพิเศษที่ควรมีในครูปฐมวัย มีทักษะนันทนาการมีผลงานที่แสดงความสามารถและความถนัดที่สอดคล้องกับการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย (4) การจัดสภาพแวดล้อม สื่อ แหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนเปิดโอกาสให้ชาวบ้าน ผู้ปกครอง และปราชญ์ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการให้ความรู้

ช่วยกันสร้างแหล่งเรียนรู้พัฒนาสื่อและอุปกรณ์จากวัสดุในชุมชน 5) การประเมินพัฒนาการ ควรกำหนดรอบการนิเทศติดตามอย่างเป็นระบบดำเนินการโดยผู้บริหารและผู้รับผิดชอบร่วมกับครูปฐมวัย

คำสำคัญ: การจัดการศึกษา; ปฐมวัย; หลักสูตร; ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The purposes of this research article were to: 1) study the current conditions for implementing early childhood education curriculum; and 2) examine guidelines for promoting the implementation of early childhood education curriculum. The population consisted of 66 small schools offering early childhood education. The sample used in this research comprised 59 small schools offering early childhood education. The informants consisted of 59 school administrators selected through purposive sampling and 59 early childhood teachers selected through simple random sampling, for a total of 118 participants. The instrument used for data collection was a 5-point Likert scale questionnaire. Statistics used for data analysis included frequency, percentage, mean, and standard deviation.

The research findings revealed that: 1) Regarding the current conditions for implementing early childhood education curriculum, the overall mean was at a high level ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = .44). When considering each aspect, the aspect with the highest mean was experience management ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = .46), followed by developmental assessment ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = .48), while the aspect with the lowest mean was managing environments, media, and learning resources to promote children's development and learning ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = .52). 2) Guidelines for promoting the implementation of early childhood education curriculum showed that: 1) for school curriculum development, a semi-formal exchange platform should be organized by inviting community stakeholders to a public forum to exchange ideas and improve the curriculum to meet the needs and align with the community context; 2) for experience plan formulation, guidelines or standards should be co-designed with teachers; 3) for experience management, special characteristics required for early childhood teachers should be defined, including recreational skills and works demonstrating abilities and aptitudes consistent with managing experiences for early childhood children; 4) for managing environments, media, and learning resources to promote children's development and learning, community participation should be promoted by providing opportunities for villagers, parents, and local sages to share knowledge, jointly create learning resources, and develop media and equipment from community materials; and 5) for developmental assessment, systematic supervision and monitoring cycles should be established and conducted by administrators and responsible personnel in cooperation with early childhood teachers.

Keywords: Educational Management; Early Childhood Education; Curriculum; School Administrators

บทนำ

การศึกษาในยุคปัจจุบันเกิดความเปลี่ยนแปลงอย่างมากและรวดเร็ว ซึ่งส่งผลให้ประเทศเกิดความเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นทางด้านวิทยาศาสตร์และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่ทำให้แต่ละประเทศไม่สามารถอยู่ได้โดยลำพัง ต้องอาศัยความร่วมมือซึ่งกันและกัน เพื่อเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและเตรียมความพร้อมที่จะเผชิญกับวิกฤตการณ์ในยุคกระแสโลกาภิวัตน์ที่จะเกิดขึ้น และปัจจัยสำคัญในการเผชิญความเปลี่ยนแปลงคือ “คุณภาพของคน” เพราะคนเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนให้สังคมรู้เท่าทันต่อความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นซึ่งสอดคล้องกับหลักการของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) กล่าวว่า คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา มุ่งสร้างคุณภาพชีวิตและสุขภาวะที่ดีสำหรับคนไทยการพัฒนาคนให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์มีวินัย ใฝ่รู้ มีความรู้ มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทัศนคติที่ดีรับผิดชอบต่อสังคม มีจริยธรรม คุณธรรม โดยพัฒนาคนทุกช่วงวัยและเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพ รวมถึงการสร้างคนให้ใช้ประโยชน์ และอยู่กับสิ่งแวดล้อมอย่างเกื้อกูลอนุรักษ์ฟื้นฟู ใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม The Office of the National Economic and Social Development Council (2017) ที่กล่าวว่า คุณภาพของคนนั้น เป็นหัวใจของการพัฒนา และเป็นปัจจัยหลักของการพัฒนาคุณภาพของคน คือ การจัดการศึกษา

สำหรับโรงเรียนขนาดเล็กที่เปิดสอนระดับประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีทั้งสิ้น 30,228 โรงเรียน ในจำนวนนี้เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ที่มีนักเรียนต่ำกว่า 120 คน จำนวน 10,753 โรงเรียน โรงเรียนขนาดเล็กเหล่านั้นส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนที่มีคุณภาพค่อนข้างต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับโรงเรียนขนาดใหญ่ ทั้งนี้เนื่องจากการขาดความพร้อมด้านปัจจัย การขาดแคลนครูเป็นหนึ่งในโจทย์สำคัญสำหรับการยกระดับคุณภาพและการลดความเหลื่อมล้ำในระบบการศึกษาไทย โดยหากโรงเรียนในกลุ่มที่มีผลการเรียนต่ำที่สุดและมีครูไม่ครบชั้นเรียนได้รับจัดสรรครูเพิ่ม 1 คนต่อ 1 ห้อง ผลการเรียนของนักเรียนจะเพิ่มขึ้นร้อยละ 15 ซึ่งจะลดช่องว่างผลการเรียนระหว่างนักเรียนและโรงเรียนลงสอดคล้องกับ Tangkitvanich and Sasiwutthiwan (2012) ที่กล่าวว่า โรงเรียนขนาดเล็กมีปัญหาในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา มากมายหลายประการ คือ 1) ปัญหาขาดความพร้อมในด้านบุคลากร จำนวน บุคลากร ไม่เพียงพอ มีคุณวุฒิไม่ตรงตามกลุ่มสาระการเรียนรู้บุคลากรต้องรับผิดชอบภาระงานเกิน กำลังสอนหลายกลุ่มสาระ โรงเรียนขนาดเล็ก มีครูน้อยไม่สามารถพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่สมบูรณ์ได้ 2) เอกสารพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาไปถึงสถานศึกษาล่าช้า มีน้อย ไม่ชัดเจน มีความคลาดเคลื่อน บกพร่องมาก 3) ครูผู้ปกครองและชุมชนขาดความมีส่วนร่วมและความเข้าใจในการจัดทำ และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่สามารถนำไปปฏิบัติได้ และ 4) ขาดแหล่งเรียนรู้และวิทยากรผู้ให้คำแนะนำ ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กให้มีคุณภาพที่ต่ำลง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 จัดเป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยมีภารกิจสำคัญ คือ เป็นหน่วยกำกับ สนับสนุน ส่งเสริมและประสานการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามนโยบาย และได้มาตรฐานการศึกษา ส่งเสริมการจัดการศึกษาให้ประชากรวัยเรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานสากลอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางการศึกษา พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนภายใต้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 มีผลคะแนนต่ำกว่ามาตรฐานในบางกลุ่มสาระ อีกทั้งยังมีบุคลากรที่ต้องปฏิบัติงานไม่ตรงกับความรู้ความสามารถของตนเอง การบริหารงานยังคงมีอุปสรรคเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงด้านการบริหารจัดการ ทำให้นโยบายเปลี่ยนตามรัฐบาลด้วย และนโยบายการบริหารงานบุคคลยังไม่กระจายอำนาจสู่สถานศึกษาอย่างแท้จริง บุคลากรขาดขวัญกำลังใจในการทำงาน

ขาดการประสานงานด้านนโยบายและการประชาสัมพันธ์ (Phitsanulok Primary Educational Service Area Office 2, 2024) ซึ่งปัญหาดังกล่าวส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน สอดคล้องกับ Jongvisal (2016) กล่าวว่า ผู้บริหารต้องริเริ่มการเปลี่ยนแปลง มีการกระจายอำนาจตามความมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มีจุดมุ่งหมาย มีวิสัยทัศน์ และมีความมุ่งมั่นที่ดำเนินการให้ประสบความสำเร็จ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง คือ จุดเริ่มต้นของการพัฒนาโรงเรียน และผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องปรับบทบาทผู้นำให้เป็นผู้สร้างความศรัทธา ความเชื่อมั่น ขับเคลื่อนสถานศึกษาเข้าสู่กระแสโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ท่ามกลางความหลากหลายทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมโดยใช้กระบวนการทางการบริหารที่มีประสิทธิภาพ เพื่อประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาโรงเรียน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน จากการสังเคราะห์รายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) ปีการศึกษา 2566 ระดับการศึกษาปฐมวัยยังมีจุดที่ควรพัฒนา ดังนี้ 1) ด้านคุณภาพเด็กพบว่า พัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ที่เป็นจุดที่ควรพัฒนามากที่สุด คือ พัฒนาการด้านสติปัญญา ร้อยละ 98.22 รองลงมา คือ พัฒนาการด้านสังคม ร้อยละ 96.22 อันดับสาม คือ พัฒนาการด้านอารมณ์ และจิตใจ ร้อยละ 96.16 2) ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ พบว่า จากประเด็นพิจารณา 4 ประเด็นหลัก มีประเด็นเพิ่มเติม ที่เป็นจุดที่ควรพัฒนามากที่สุด คือ กระบวนการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ร้อยละ 98.55 รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ร้อยละ 94.42 อันดับสาม คือ การพัฒนาสภาพแวดล้อมโครงสร้างพื้นฐาน เช่น อาคารสถานที่อินเทอร์เน็ต สาธารณูปโภค เป็นต้น ร้อยละ 92.86 3) ด้านการจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ พบว่า ที่เป็นจุดที่ควรพัฒนามากที่สุด คือ จำนวนครูเพียงพอตรงตามวุฒิ ร้อยละ 99.75 รองลงมา คือ การส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็ก ร้อยละ 93.46 อันดับสาม คือ จัดครูปฐมวัยให้ครบชั้นเรียน ร้อยละ 90.25 (Phitsanulok Primary Educational Service Area Office 2, 2024)

ปัญหาขาดความพร้อมในด้านบุคลากร ขาดความเข้าใจในการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ มีคุณวุฒิไม่ตรงตามกลุ่มสาระการเรียนรู้บุคลากรต้องรับผิดชอบภาระงานเกิน จึงส่งผลต่อการพัฒนาและจัดประสบการณ์ของผู้เรียนให้เหมาะสมตามธรรมชาติของเด็ก ดังนั้น การส่งเสริมการนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสู่การปฏิบัติผู้บริหาร คือ บุคคลสำคัญในการจัดการบริหารงานและการบริหารหลักสูตรการศึกษา ที่มีผลต่อการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยให้มีคุณภาพ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาสภาพและแนวทางการส่งเสริมการนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสู่การปฏิบัติ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาไปใช้ในการบริหารหลักสูตรระดับปฐมวัยและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสู่การปฏิบัติ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2
2. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสู่การปฏิบัติ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาสภาพและแนวทางการส่งเสริมการนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสู่การปฏิบัติ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพการนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสู่การปฏิบัติ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลด้านเนื้อหาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสภาพการส่งเสริมการนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสู่การปฏิบัติ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 เพื่อให้ได้เนื้อหาที่ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ และได้สรุปสาระสำคัญ

ขั้นตอนที่ 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ โรงเรียนขนาดเล็กที่เปิดสอนระดับปฐมวัยในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 จำนวน 59 แห่ง โดยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) จากนั้นใช้วิธีการแบ่งชั้นตามอำเภอ และกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 59 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และครูผู้สอนระดับปฐมวัย จำนวน 59 คน ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้ตัวเลขที่ได้จากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง รวมเป็น จำนวน 118 คน

ขั้นตอนที่ 3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามสภาพการนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสู่การปฏิบัติ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ โดยแบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นการสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนระดับปฐมวัย ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสู่การปฏิบัติ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ประกอบไปด้วย 5 ด้าน และมีคำถามจำนวน 46 ข้อคำถาม ดังนี้ ด้านที่ 1 การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ด้านที่ 2 การจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ ด้านที่ 3 การจัดประสบการณ์ ด้านที่ 4 การจัดสภาพแวดล้อม สื่อ แหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ด้านที่ 5 การประเมินพัฒนาการ ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ซึ่งได้ค่าความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.6 - 1.0

ขั้นตอนที่ 4 การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ถึงผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนระดับปฐมวัย ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 เพื่อขออนุญาตในการเก็บข้อมูลประกอบการวิจัยจากกลุ่มตัวอย่าง และผู้วิจัยส่งและรับแบบสอบถามทางออนไลน์ (Google Forms) จำนวน 118 ฉบับ พบว่า ผู้วิจัยสามารถเก็บแบบสอบถามด้วยออนไลน์ (Google Forms) ที่ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนระดับปฐมวัยได้รับการตอบกลับ จำนวน 118 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

ขั้นตอนที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่จะนำไปวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าทางสถิติ โดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) วิเคราะห์ เป็นรายข้อเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย โดยมีเกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย (Srisa-ard, 2018)

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการส่งเสริมการนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสู่การปฏิบัติ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลด้านเนื้อหาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการส่งเสริมการนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสู่การปฏิบัติ เพื่อใช้ในการสร้างเครื่องมือ

ขั้นตอนที่ 2 ผู้วิจัยทำการคัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูล โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากผู้บริหารในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 และนักวิชาการ

ในระดับสถาบันอุดมศึกษา โดยเกณฑ์การคัดเลือกจากผู้ที่มีคุณวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโท ทางด้านการศึกษา มีประสบการณ์ในการบริหารการศึกษาหรือสถานศึกษา และมีประสบการณ์ในด้านการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยตั้งแต่ 5 ปี ซึ่งได้รับรางวัลด้านการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยในระดับเขตพื้นที่การศึกษา รวมจำนวน 5 คน

ขั้นตอนที่ 3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสู่การปฏิบัติ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ผู้วิจัยนำประเด็นที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 โดยเลือกประเด็นรายชื่อในแต่ละด้านที่มีค่าเฉลี่ยสภาพการนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสู่การปฏิบัติ อยู่ในระดับต่ำที่สุดมาสร้างประเด็นในการสัมภาษณ์

ขั้นตอนที่ 4 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการวิจัย โดยดำเนินการติดต่อกัน วัน เวลา สถานที่ ผู้ให้สัมภาษณ์ล่วงหน้า ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์จากผู้บริหารสถานศึกษาด้วยตนเองตามวัน เวลา และสถานที่ที่นัดหมาย และใช้เทปบันทึกเสียง กล้องถ่ายภาพ เป็นเครื่องมือช่วยในการบันทึกข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

ขั้นตอนที่ 5 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ตามประเด็นในแต่ละด้านมาดำเนินการวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) กล่าวคือ ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มารวบรวม วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประมวลผลจากแบบสัมภาษณ์ และนำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนาโดยการเขียนสรุปข้อมูล และเรียงความถี่ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความคิดเห็นสอดคล้องกัน เพื่อรวบรวมเป็นแนวทางในการพัฒนาการทำงานของบุคลากรโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 จังหวัดพิษณุโลกต่อไป

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพการนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสู่การปฏิบัติ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับสภาพการนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสู่การปฏิบัติ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 โดยภาพรวม

ด้าน	สภาพการนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสู่การปฏิบัติ	n = 118		ระดับ	ลำดับ
		$\bar{X}$	S.D.		
1.	ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	4.44	.46	มาก	4
2.	ด้านการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์	4.46	.47	มาก	3
3.	ด้านการจัดประสบการณ์	4.50	.46	มากที่สุด	1
4.	ด้านการจัดสภาพแวดล้อม สื่อ แหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก	4.44	.52	มาก	5
5.	ด้านการประเมินพัฒนาการ	4.47	.48	มาก	2
รวม		4.46	.44	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับสภาพการนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสู่การปฏิบัติ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = .44) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านที่ 4 การจัดสภาพแวดล้อม สื่อ แหล่งเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = .52)

ด้านการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = .47) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อที่ 3 ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้ครูจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = .52) รองลงมา คือ ข้อที่ 8 ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูประเมินหลังการจัดประสบการณ์ ทั้งประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = .61) โดยมีข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อที่ 5 ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูวางแผนจัดประสบการณ์ให้ชัดเจนทุกฝ่ายเข้าใจตรงกัน ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = .63)

ด้านการจัดประสบการณ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = .46) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อที่ 1 ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมในลักษณะบูรณาการผ่านการเล่นด้วยวิธีการที่หลากหลาย ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = .51) รองลงมา คือ ข้อที่ 6 ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูมีปฏิสัมพันธ์ ระหว่างครูผู้สอนกับนักเรียน ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = .61) โดยมีข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อที่ 7 ผู้บริหารสถานศึกษาสรรหาบุคลากรในการทำงานกับเด็ก โดยคำนึงถึงคุณสมบัติและความเหมาะสมของตำแหน่ง ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = .73)

ด้านการจัดสภาพแวดล้อม สื่อ แหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = .52) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อที่ 3 ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้ครูสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมให้เด็กทำกิจกรรมได้อย่างเต็มศักยภาพ ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = .57) รองลงมา คือ ข้อที่ 1 ผู้บริหารสถานศึกษาเตรียมพื้นที่และทรัพยากรที่เอื้อต่อการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติจริงของเด็ก ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = .65) โดยมีข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อที่ 5 ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนเทคโนโลยีและนวัตกรรมประยุกต์ใช้ในแหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชนและท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = .68)

ด้านการประเมินพัฒนาการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = .48) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อที่ 1 ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในสถานศึกษาตามหลักการที่ถูกต้องเป็นระบบชัดเจน ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = .56) รองลงมา คือ ข้อที่ 2 ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการประเมินคุณภาพทั้งภายในและภายนอกตามระบบประกันคุณภาพการศึกษา ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = .57) โดยมีข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อที่ 8 ผู้บริหารสถานศึกษาติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการศึกษาอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = .65)

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสู่การปฏิบัติ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ควรจัดเวทีแลกเปลี่ยนกึ่งทางการ โดยเชิญผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชนเข้าร่วมประชุมแบบประชาคม เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและปรับปรุงหลักสูตรให้ตอบสนองความต้องการและสอดคล้องกับบริบทของชุมชน 2) การจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ ควรออกแบบแนวทางหรือมาตรฐานร่วมกันกับครู 3) การจัดประสบการณ์ ควรกำหนดคุณลักษณะพิเศษที่ควรมีในครูปฐมวัย มีทักษะนันทนาการมีผลงานที่แสดงความสามารถและความถนัดที่สอดคล้องกับการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย 4) การจัดสภาพแวดล้อม

สื่อ แหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนเปิดโอกาสให้ชาวบ้าน ผู้ปกครอง และปราชญ์ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการให้ความรู้ช่วยกันสร้างแหล่งเรียนรู้พัฒนาสื่อและอุปกรณ์จากวัสดุในชุมชน 5) การประเมินพัฒนาการ ควรกำหนดรอบการนิเทศติดตามอย่างเป็นระบบ ดำเนินการโดยผู้บริหารและผู้รับผิดชอบร่วมกับครูปฐมวัย

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ที่ได้รับจากงานวิจัย เรื่อง สภาพและแนวทางการส่งเสริมการนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสู่การปฏิบัติ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 สามารถแสดงแนวทางการส่งเสริมการนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสู่การปฏิบัติในรูปแบบของ “C - CODE” ดังนี้

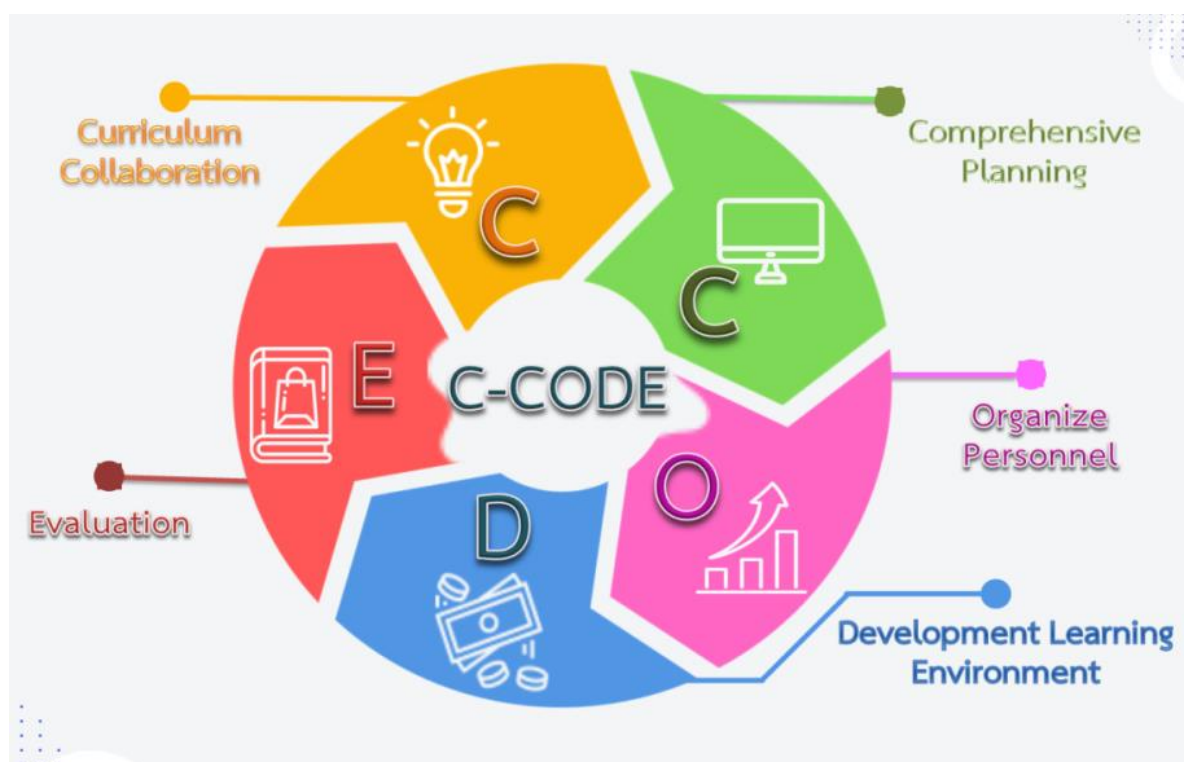

Figure 1: C-CODE Guidelines for Enhancing the Implementation of the Early Childhood Education Curriculum into Practice

Source: Jitruet (2025)

1. C = Curriculum Collaboration หมายถึง การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องในการจัดทำหลักสูตร จัดเวทีแลกเปลี่ยนกึ่งทางการ โดยเชิญผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชนเข้าร่วมประชุมแบบประชาคม เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและปรับปรุงหลักสูตรให้ตอบสนองความต้องการและสอดคล้องกับบริบทของชุมชน และประสานความร่วมมืออย่างเป็นทางการเชิญผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชนเป็นคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตร

2. C = Comprehensive Planning หมายถึง การจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ โดยให้ครูวางแผนจัดประสบการณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับหลักสูตร ให้ชัดเจนทุกฝ่ายเข้าใจตรงกัน ออกแบบแนวทางหรือมาตรฐานร่วมกันกับครู หากไม่มีแนวทางที่ชัดเจน ต้องมีการตกลงร่วมกันว่าจะใช้แนวทางใด

ประเมินความรู้ความเข้าใจของครูเกี่ยวกับแนวทางที่นำมาใช้ หากยังไม่เพียงพอต้องจัดอบรมหรือพัฒนาครูให้มีความเข้าใจที่ถูกต้อง

3. O = Organize Personnel หมายถึง การจัดประสพการณ์ โดยการสรรหาบุคลากรในการทำงานกับเด็กปฐมวัย ต้องคำนึงถึงคุณสมบัติและความเหมาะสมของตำแหน่ง นอกเหนือจากคุณวุฒิที่ระบุไว้ตามตำแหน่ง ต้องกำหนดคุณลักษณะพิเศษที่ควรมีในครูปฐมวัย มีทักษะนั้นทนทานการมีแฟ้มสะสมผลงานที่แสดงความสามารถและความถนัดที่สอดคล้องกับการจัดประสพการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ประเมินความเหมาะสมของบุคลากรพิจารณาจากพฤติกรรม ทักษะการจัดกิจกรรม การสื่อสาร และการสร้างความสัมพันธ์กับเด็ก ตรวจสอบจากผลงานที่ผ่านมาและประวัติการทำงานที่เกี่ยวข้อง

4. D = Development Learning Environment หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อม สื่อ แหล่งเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก โดยการสนับสนุนเทคโนโลยีและนวัตกรรมประยุกต์ใช้ในแหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชนและท้องถิ่น ต้องส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนเปิดโอกาสให้ชาวบ้านผู้ปกครอง และปราชญ์ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการให้ความรู้ช่วยกันสร้างแหล่งเรียนรู้พัฒนาสื่อและอุปกรณ์จากวัสดุในชุมชน สนับสนุนครูในการพัฒนาและใช้เทคโนโลยีผู้บริหาร จัดอบรมพัฒนาศักยภาพครูด้านเทคโนโลยีและการใช้สื่อให้เหมาะสมกับวัย

5. E = Evaluation หมายถึง การประเมินพัฒนาการ โดยการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล การศึกษาอย่างสม่ำเสมอต้องกำหนดรอบการนิเทศติดตามอย่างเป็นระบบดำเนินการโดยผู้บริหารและผู้รับผิดชอบร่วมกับครูปฐมวัย ใช้แบบสังเกต แบบบันทึกการสอน แบบประเมินพัฒนาการเด็กในการติดตาม

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 จากการศึกษาวิจัย เรื่อง สภาพและแนวทางการส่งเสริมการนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสู่การปฏิบัติ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ผู้วิจัยพบประเด็นที่สำคัญของการวิจัยได้ ดังนี้

จากผลการวิจัยสภาพการนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสู่การปฏิบัติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก สถานศึกษาให้ความสำคัญและส่งเสริมการดำเนินงานตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบมาจากหลายปัจจัยที่ส่งเสริม ได้แก่ การบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาที่มุ่งเน้นการพัฒนาการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตร ครูผู้สอนมีความเข้าใจและสามารถนำหลักสูตรไปปรับใช้ได้เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน การสนับสนุนจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในด้านทรัพยากร วิชาการ และการนิเทศ ติดตามที่มีประสิทธิภาพ การดำเนินงานตามหลักสูตรได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ส่งผลให้การนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติมีความราบรื่นและบรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับ Khankwa et al. (2024) ได้ทำการศึกษาเรื่องแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ของโรงเรียนที่สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมีคุณภาพ จังหวัดอุดรธานี พบว่า 1) การเตรียมความพร้อมในการจัดทำหลักสูตร มีการประชุมวางแผนร่วมกันของบุคลากรกับชุมชนศึกษาข้อมูลพื้นฐานของชุมชน สร้างความรู้ในการจัดทำหลักสูตร 2) ด้านการจัดทำหลักสูตรแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำหลักสูตร นำข้อมูลพื้นฐานมาใช้ มีสื่อการเรียนรู้ อาคารสถานที่ที่เหมาะสมและมีปราชญ์ในชุมชนมาให้ความรู้ 3) ด้านการใช้หลักสูตร วางแผนการใช้หลักสูตร ใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ ส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน มีระบบอินเทอร์เน็ตที่มีคุณภาพ และสอดคล้องกับ Nuchkasem (2022) ได้ทำการศึกษาเรื่องการศึกษาสภาพการนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสู่การปฏิบัติของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 พบว่า สถานศึกษามีการวิเคราะห์สาระการเรียนรู้ จัดทำแผนการจัด

ประสบการณ์โดยครอบคลุมกิจกรรมทั้ง 6 กิจกรรม ครบทั้ง 4 ด้าน ส่งผลให้การนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสู่การปฏิบัติประสบผลสำเร็จ และสอดคล้องกับ Donhongsa (2021) ได้ทำการศึกษาเรื่องสภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน ในจังหวัดหนองบัวลำภู พบว่าสถานศึกษาได้รับการพัฒนาจากสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาปฐมวัย ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ประกอบกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยเป็นหน้าที่โดยตรงของสถานศึกษา จึงส่งผลให้สถานศึกษามีความตระหนักและมีความพร้อมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ได้อย่างเหมาะสม

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 จากผลการสัมภาษณ์เพื่อหาแนวทางการส่งเสริมการนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสู่การปฏิบัติ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ผู้วิจัยได้นำเสนอประเด็นแนวทางการพัฒนาอภิปรายผล ดังนี้ 1. ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา คือ ควรจัดเวทีแลกเปลี่ยนกึ่งทางการ โดยเชิญผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชนเข้าร่วมประชุมแบบประชาคม เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและปรับปรุงหลักสูตรให้ตอบสนองความต้องการและสอดคล้องกับบริบทของชุมชน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากบริบทของการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษามีความหลากหลายทั้งในด้านวัฒนธรรม เศรษฐกิจ และสังคม ทำให้การใช้หลักสูตรแบบเดียวกันไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและชุมชนได้อย่างแท้จริง การมีเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจึงเป็นแนวทางที่สำคัญที่จะเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร ช่วยให้หลักสูตรมีความยืดหยุ่นและเหมาะสมกับบริบทท้องถิ่นมากขึ้น สอดคล้องกับ Pakdee (2017) ได้กล่าวว่า การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาโดยยึดหลักการและแนวทางการพัฒนาหลักสูตรต้องเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เหมาะสมกับพัฒนาการตอบสนองความต้องการของเด็ก โดยการพัฒนาหลักสูตรต้องศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคม โดยการจัดประสบการณ์ที่หลากหลายและมีการกำกับติดตาม และนิเทศอย่างสม่ำเสมอ 2. ด้านการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ คือ ควรออกแบบแนวทางหรือมาตรฐานร่วมกันกับครู โดยเฉพาะในกรณีที่ยังไม่มีแนวทางที่ชัดเจนควรมีการตกลงร่วมกันว่าจะใช้แนวทางใดเป็นหลักในการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ความหลากหลายของประสบการณ์และความเข้าใจของครู รวมถึงความแตกต่างในบริบทของแต่ละโรงเรียน ซึ่งทำให้การจัดทำแผนการจัดประสบการณ์มีความไม่เป็นเอกภาพ หากขาดการหารือหรือการกำหนดแนวทางร่วมกัน จะส่งผลให้การจัดประสบการณ์ของเด็กมีความคลาดเคลื่อนจากเจตนารมณ์ของหลักสูตร หรือขาดคุณภาพที่พึงประสงค์ สอดคล้องกับ Rungrueangkul (2020) ได้ทำการศึกษาเรื่องการบริหารหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในอำเภอมะนัง จังหวัดเชียงราย พบว่า การวางแผนแผนการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ควรดำเนินการนำหลักสูตรไปใช้บริหารหลักสูตรและปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับแผนแผนการจัดประสบการณ์ 3. ด้านการจัดประสบการณ์ คือ ควรกำหนดคุณลักษณะพิเศษที่ควรมีในครูปฐมวัย มีทักษะนันทนาการมีเพิ่มสะสมผลงานที่แสดงความสามารถและความถนัดที่สอดคล้องกับการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยความสามารถเฉพาะด้านของครู เช่น การเล่น การเล่านิทาน การใช้ศิลปะ ดนตรี และกิจกรรมสร้างสรรค์ เพื่อกระตุ้นการเรียนรู้แบบองค์รวม หากครูขาดทักษะเหล่านี้ การจัดประสบการณ์อาจกลายเป็นการสอนแบบท่องจำ หรือไม่สามารถสร้างความสนุกและความสนใจให้กับเด็กได้ สอดคล้องกับ Blade and Blasé (1996) ได้ทำการศึกษาเรื่องแนวทางการบริหารงานโรงเรียน พบว่า การวางแผนกำหนดตำแหน่งบุคลากร เจ้าหน้าที่ทางราชการ การเจรจาข้อตกลง และสถานการณ์ต่าง ๆ เป็นสิ่งสำคัญ ที่จะสะท้อนให้เห็นถึงผลการดำเนินงานของโรงเรียน เพื่อมุ่งสู่เป้าหมายแห่งความสำเร็จ 4. ด้านการจัดสภาพแวดล้อม สื่อ แหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้

ของเด็ก คือ ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนเปิดโอกาสให้ชาวบ้าน ผู้ปกครอง และปราชญ์ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการให้ความรู้ช่วยกันสร้างแหล่งเรียนรู้พัฒนาสื่อและอุปกรณ์จากวัสดุในชุมชน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากบริบทของชุมชนในสถานศึกษายังคงมีทุนทางสังคมและวัฒนธรรมที่เข้มแข็ง ไม่ว่าจะเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น วิถีชีวิตแบบชุมชน และทรัพยากรธรรมชาติที่เอื้อต่อการเรียนรู้แบบบูรณาการ หากสามารถดึงศักยภาพของชุมชนมาใช้ในการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ จะช่วยให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงที่มีความหมายและสอดคล้องกับชีวิตจริง สอดคล้องกับ Bureau of Academic Affairs and Educational Standards (2017) ได้กล่าวว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดสภาพแวดล้อม สื่อ และแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ควรส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ในชุมชนในการเสริมสร้างการเรียนรู้ให้แก่เด็ก 5. ด้านการประเมินพัฒนาการ คือ ควรกำหนดรอบการนิเทศติดตามอย่างเป็นระบบดำเนินการโดยผู้บริหารและผู้รับผิดชอบร่วมกับครูปฐมวัย ใช้แบบสังเกต แบบบันทึกการสอน แบบประเมินพัฒนาการเด็กในการติดตาม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การประเมินพัฒนาการในระดับปฐมวัยมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพราะมุ่งเน้นการสังเกตพฤติกรรม พัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็กแบบองค์รวม ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องมีแนวทางและเครื่องมือที่ชัดเจน และได้รับการนิเทศติดตามและให้ข้อเสนอแนะจากผู้บริหารหรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับ Nima (2024) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดนราธิวาส พบว่า ผู้บริหารควรมีความรู้ความสามารถในการให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำ ให้การช่วยเหลือครูผู้ปกครองส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูทำผลงานทางวิชาการเพื่อผลประโยชน์ทั้งผู้สอนและผู้เรียน

สรุป

สภาพและแนวทางการส่งเสริมการนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสู่การปฏิบัติ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ผลวิจัยพบว่า สภาพการนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสู่การปฏิบัติในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดประสบการณ์ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการจัดสภาพแวดล้อม สื่อ แหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก แนวทางการส่งเสริมการนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสู่การปฏิบัติ พบว่า การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาควรจัดเวทีแลกเปลี่ยนกึ่งทางการ โดยเชิญผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชนเข้าร่วมประชุมแบบระชาคมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและปรับปรุงหลักสูตรให้ตอบสนองความต้องการและสอดคล้องกับบริบทของชุมชน การจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ ควรออกแบบแนวทางหรือมาตรฐานร่วมกันกับครู การจัดประสบการณ์ ควรกำหนดคุณลักษณะพิเศษที่ควรมีในครูปฐมวัย มีทักษะนันทนาการมีผลงานที่แสดงความสามารถและความถนัดที่สอดคล้องกับการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย การจัดสภาพแวดล้อม สื่อ แหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนเปิดโอกาสให้ชาวบ้าน ผู้ปกครอง และปราชญ์ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการให้ความรู้ช่วยกันสร้างแหล่งเรียนรู้พัฒนาสื่อและอุปกรณ์จากวัสดุในชุมชน การประเมินพัฒนาการ ควรกำหนดรอบการนิเทศติดตามอย่างเป็นระบบดำเนินการโดยผู้บริหารและผู้รับผิดชอบร่วมกับครูปฐมวัย

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากการศึกษาสภาพและแนวทางการส่งเสริมการนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสู่การปฏิบัติ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

1.1 สถานศึกษาควรจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยเชิญผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชนเข้าร่วมประชุม แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการปรับปรุงหลักสูตรอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ให้ตอบสนองความต้องการและสอดคล้องกับบริบทของชุมชน กำหนดให้มีนโยบาย แนวปฏิบัติที่ชัดเจน ให้สถานศึกษาปฐมวัยจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่มีผู้แทนชุมชน ผู้ปกครองเข้าร่วมอย่างเป็นทางการ และกำหนดให้มีการทบทวนปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา โดยใช้เวทีประชาคม

1.2 สถานศึกษาควรจัดตั้ง สนับสนุนชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ระหว่างผู้บริหาร สถานศึกษารูปปฐมวัย และผู้เกี่ยวข้อง เพื่อการพัฒนาหลักสูตรและการจัดประสบการณ์เรียนรู้ปฐมวัย กำหนดให้ PLC เป็นส่วนหนึ่งของภาระงานครูและผู้บริหารสถานศึกษา เน้นการรวมกลุ่ม PLC ในระดับเครือข่ายโรงเรียน หรือเขตพื้นที่ฯ และกำหนดแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practices) ในการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับหลักสูตรปฐมวัย พ.ศ. 2560

1.3 สถานศึกษาควรร่วมกับครูและผู้เชี่ยวชาญด้านปฐมวัย กำหนดคุณลักษณะเฉพาะที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ระดับปฐมวัย ส่งเสริมให้สถานศึกษาร่วมกับผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ ครูแกนนำ กำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ หรือคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพิ่มเติมที่สะท้อนความต้องการและเอกลักษณ์ของท้องถิ่น นอกเหนือจากหลักสูตรปฐมวัย พ.ศ. 2560

1.4 สถานศึกษาควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการสร้างพันธมิตรเครือข่ายเพื่อการพัฒนา แหล่งเรียนรู้และสื่อการสอนจากภูมิปัญญาท้องถิ่น กำหนดให้สถานศึกษาจัดทำแผนงานความร่วมมือกับชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อใช้ทรัพยากรและวัสดุในท้องถิ่นในการจัดทำสื่อ อุปกรณ์การเรียนรู้ และพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

1.5 สถานศึกษาควรกำหนดระบบนิเทศภายในและภายนอกสถานศึกษาแบบบูรณาการ กำหนดให้มีระบบและปฏิทินการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการใช้หลักสูตร ทั้งในระดับสถานศึกษา (นิเทศภายใน) และระดับเขตพื้นที่ (นิเทศภายนอก) โดยเน้นการนิเทศที่ให้คำแนะนำปรึกษา และใช้ผลการนิเทศเป็นข้อมูลในการปรับปรุงหลักสูตรไปใช้ในชั้นเรียนและการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1 ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัยที่สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่น

2.2 ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะครูปฐมวัยในการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560

2.3 ควรศึกษาแนวทางการประเมินหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย โดยใช้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียน

References

- Blase, J., & Blase, J. R. (1996). *Empowering Teachers: What Successful Principals Do*. Retrieved November 11, 2024, from <https://so08.tcithaijo.org/index.php/EJFE/article/view/928>
- Bureau of Academic Affairs and Educational Standards. (2017). *The Early Childhood Curriculum Manual for Children Aged 3–6 Years (B.E. 2560) [A.D. 2017]*. (1st ed.). Bangkok: The Agricultural Co-operative Federation of Thailand Printing.
- Donhongsa, L. (2021). *A Study of the State, Problems, and Guidelines for Solving Problems in the Administration of the Early Childhood School Curriculum of Private Schools in Nong Bua Lamphu Province*. (Master's Thesis). University of Phayao. Phayao.
- Jittrue, L. (2025). *Conditions and Guidelines for Enhancing the Implementation of the Early Childhood Education Curriculum into Practice under Phitsanulok Primary Educational Service Area Office 2*. (Master's Thesis). Pibulsongkram Rajabhat University. Phitsanulok.
- Jongvisal, R. (2016). *Theory, Research and Approaches to Development*. (3rd ed.). Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Khankwa, P. et al. (2024). Guidelines for School Curriculum Administration for Schools That Can Sustainably Exist with Quality (Stand Alone). *Journal of Educational Administration, Mahamakut Buddhist University, Roi Et Campus*, 13(2), 466–471.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610.
- Nima, A. (2024). *Internal Supervision of School Administrators, Narathiwat Provincial Office of Non-Formal and Informal Education*. (Master's Thesis). Yala Rajabhat University. Yala.
- Nuchkasem, K. (2022). *Study of the State of Implementation of the Early Childhood Education Curriculum in Schools under the Chiang Mai Primary Educational Service Area Office 3*. (Master's Thesis). University of Phayao. Phayao.
- Pakdee, T. (2017). *The Development of an Early Childhood School Curriculum*. (1st ed.). Udon Thani: Udon Thani Rajabhat University.
- Phitsanulok Primary Educational Service Area Office 2. (2024). *Information of the Policy and Planning Group*. Retrieved October 5, 2024, from <https://www.phitsanulok2.go.th>
- Rungrueangkul, J. (2020). *Curriculum Administration of Early Childhood Development Centers in Mae Sai District, Chiang Rai Province*. (Master's Thesis). University of Phayao. Phayao.
- Srisa-ard, B. (2018). *Basic Research*. (1st ed.). Bangkok: Suweeriyasarn.
- Tangkitvanich, S., & Sasiwutthiwan, S. (2012). *The Failure of Thailand's Educational Evaluation System: Causes and Recommendations*. Retrieved December 5, 2024, from <https://thaipublica.org/2012/02/accountability-education/>
- The Office of the National Economic and Social Development Council. (2017). *Information of the Office of the Prime Minister for the Year B.E. 2560*. (2nd ed.). Bangkok: P. Press Co., Ltd.